כסות מה שטענו לא הודה לו ומה שהודה לו לא טענו כדאמר רב פפא (א) בדיילפי הכא נמי בדיילפי קשיא ליה לרבי הושעיא מידי כסות קתני עבד קתני אלא א"ר הושעיא כגון שטענו עבד בכסותו ושדה בעומריה ואכתי כסות מה שטענו לא הודה לו ומה שהודה לו לא טענו א"ר פפא (ב) בדיילפי קשיא ליה לרב ששת זוקקין אתא לאשמועינן תנינא [א]זוקקין הנכסים שאין להן אחריות את הנכסים שיש להן אחריות לישבע עליהן אלא אמר רב ששת הא מני ר"מ היא דאמר עבדא כמטלטלין דמי ואכתי מה שטענו לא הודה לו ומה שהודה לו לא טענו סבר לה כר"ג [ב]דתנן טענו חטים והודה שעורים פטור ור"ג מחייב אכתי הילך הוא אמר רבא עבדא דקטע לידיה ושדה שחפר בה בורות שיחין ומערות והא ר"מ איפכא שמעינן ליה [ג]דתנן גזל בהמה והזקינה עבדים והזקינו משלם כשעת הגזילה ר"מ אומר בעבדים אומר לו הרי שלך לפניך הא לא קשיא כדמחליף רבה בר אבוה ותני רבי מאיר אומר משלם כשעת הגזילה וחכ"א אומר לו בעבדים הרי שלך לפניך אלא ממאי דסבר ר"מ מקשינן קרקע לעבד מה עבד נשבעין אף קרקע נשבעין דלמא אעבד הוא דנשבעין אבל אקרקע לא לא ס"ד דתניא [ד]המחליף פרה בחמור וילדה וכן המוכר שפחתו וילדה [ה]זה אומר ברשותי וזה שותק זכה זה אומר איני יודע וזה אומר איני יודע יחלוקו [ו]זה אומר ברשותי וזה אומר ברשותי ישבע המוכר שברשותו ילדה לפי [ז]שכל הנשבעין שבתורה נשבעין ולא משלמין דברי ר"מ וחכ"א אין נשבעין לא על העבדים ולא על הקרקעות לאו מכלל דר"מ סבר נשבעין ממאי דלמא כשם קאמרו ליה כי היכי דאודית לן בקרקעות אודי לן נמי בעבדים תדע [ח]דתנן ר"מ אומר יש דברים שהן כקרקע ואינן כקרקע ואין חכמים מודים לו כיצד י' גפנים טעונות מסרתי לך והלה אומר אינן אלא חמש ר"מ מחייב וחכ"א [ט]כל המחובר לקרקע הרי הוא כקרקע וא"ר יוסי בר חנינא [י]ענבים העומדות ליבצר איכא בינייהו דמר סבר [כ]כבצורות דמיין ומר סבר לאו כבצורות דמיין אלא לעולם כדרבי הושעיא ודקשיא לך זוקקין איצטריך סד"א כסות עבד כעבד דמי עומרי שדה כשדה(קב) דמי קמ"ל: זה אומר איני יודע וזה אומר איני יודע יחלוקו: הא מני סומכוס היא דאמר ממון המוטל בספק חולקין אימא סיפא זה אומר ברשותי וזה אומר ברשותי ישבע המוכר שברשותו ילדה [ל]ולרבה בר רב הונא דאמר אין אמר סומכוס אפילו ברי וברי אמאי ישבע מוכר יחלוקו מיבעיא מודה סומכוס היכא דאיכא שבועה דאורייתא ודקטעה לידה כדרבא: **מתני'** [מ]המוכר זיתיו לעצים ועשו פחות מרביעית לסאה הרי אלו של בעל הזיתים עשו רביעית לסאה זה אומר זיתי גדלו וזה אומר ארצי גדלה יחלוקו [נ]שטף נהר זיתיו ונתנם לתוך שדה חבירו זה אומר זיתי גדלו וזה אומר ארצי גדלה יחלוקו: **גמ'** ה"ד אי דאמר ליה קוץ לאלתר [ס]אפילו פחות מרביעית נמי לבעל הקרקע אי דאמר ליה כל אימת דבעית קוץ [ע]אפילו רביעית נמי לבעל זיתים לא צריכא [פ]דאמר ליה סתמא פחות מרביעית לא קפדי אינשי רביעית קפדי אינשי א"ר שמעון [צ]בן פזי ורביעית שאמרו

חוץ

כסות מה שטענו לא הודה לו. ועל כסות אחרת הודה לו ואינה מאותה שטענו: (ג) **בדיילפי.** שבגד שלם היה ועדיין מחובר. זה אומר כסות גדולה מכרתי לך וזה אומר כסות קטנה: **עבד גדול בכסותו.** וזה מודה לו בעבד קטן וכסותו דמחייב שבועה משום כסות ומישתבע אעבד בגלגול: **זוקקין.** שהמטלטלין זוקקין את הקרקע לשבועה: **תנינא.** בקדושין (דף כו.) נכסים שאין להם אחריות זוקקין את הנכסים שיש להן אחריות לישבע עליהן: **ר"מ היא.** לקמן בברייתא המחליף פרה בחמור דקאמר ר"מ עבדא כמטלטלי דמי ונשבע עליו. ולקמן פריך ליה אשדות דקתני במתני' נמי נשבעין: **פטור.** דבעינן הודאה ממין הטענה עצמה: **דקטע לידיה.** להוא עבד קטן דמודה ליה בגויה: **והא איפכא שמעינן ליה.** לר"מ דאמר עבדא כמקרקעי דמי: **הרי שלך לפניך.** דקיימא לן בב"ק (דף לה.) קרקע אינה נגזלת וכל מקום שהיא ברשות בעליה עומדת ועבד כמקרקעי דמי ואינו נגזל להיותו נקנה לגזלן לשלם דמים הילכך כי אזקין ברשותיה דמריה אזקין: **הא לא קשיא.** דאיכא לשנויי כדמחליף רבי אבא בר אבוה. אלא הא קשיא ממאי דקסבר רבי מאיר וכו' כדקתני במתני' וכן ב' שדות וקאמר ישבע: **דלמא.** עבדא הוא כמטלטלי דמי ונשבעין עליו אבל אקרקע אין נשבעין: **לפי שכל הנשבעין שבתורה נשבעין ולא משלמין.** מי שתובעין אותו הוא נשבע להפטר מלשלם ולא התובע נשבע ליטול דכתיב (ו) ולקח בעליו ולא ישלם מי שעליו לשלם הוא נשבע (שבועות דף מה.): **לאו מכלל כו'.** מדקאמרי ליה ולא על הקרקעות מכלל דשמעינן דאמר דאקרקעות נמי נשבעין: **שהן כקרקע.** מחוברים (ד): **מחייב.** שבועה: **הרי הן כקרקע.** ואין נשבעין עליהן: **כבצורות דמיין.** אבל בקרקעות ובצריך לקרקע מודה: **כעבד דמיא.** ודלא מילתא היא ולא תחייביה שבועה: **זה אומר איני יודע.** אברייתא קא מהדר דהמחליף פרה בחמור: **דקטעה לידה.** דשפחה דלאו הילך הוא וממין הטענה הוא דשפחה וולדה חד גופא הוא טעין ליה וזה הודה במקצת ור"מ אית ליה נשבעין על העבדים: **מתני' המוכר זיתיו לעצים.** סיקון אותן לשריפה ושהה אותן בקרקע: **ועשו.** זיתים רעים שאין בסאה שבהן רביעית שמן: **הרי אלו וכו'.** טעמא מפרש בגמ': **גמ'**

חוץ

עבד ונתן לו דמים ולא כתב עדיין השטר ואיירי במקום שכותבין השטר א"נ כגון שהתנו דיוכלו לחזור עד נתינת השטר וא"ת והיכי קאמר סומכוס יחלוקו והא ליכא דררא דממונא ואמרינן בפ"ק (דף ב:) דלא פליג סומכוס וי"ל דמיירי כגון שא"ל המוכר בפני עדים עבד גדול אמכור לך בכ"ה דינרים ועבד קטן בעשרים דינרים ולא ידעינן מה קבל מלוקח:

כסות מה שטענו לא הודה לו. בשלמא שדה שלוקח אומר מכרת לי מ' עומרים ומוכר אומר כ' דהיינו עומרי גדולה וקטנה הוי שפיר מה שטענו הודה לו אבל כסות ששואל סרבל גדול ומודה לו סרבל קטן אינו מודה לו כלל מה שטוען: **זוקקין אתא לאשמועינן.** וא"ת לעיל (דף נח:) דאוקימנא זה אומר שאולה וזה אומר שכורה ישבע ע"י גלגול אמאי לא פריך גלגול אתא לאשמועינן וי"ל דלעיל אתא לאשמועינן טובא שמגלגלין אפילו בדבר שאינו דומה אע"ג דלא הוו כמו סוטה: **רבי מאיר היא דאמר** עבד הרי הוא כמטלטלין (ה) דמי. וכן אקרקעות נמי נשבעין דהא במתני' עבד ושדה קתני ומטלטלין דנקט לאפוקי שטרות דמאן דדריש רבוי ומיעוט ורבוי לא ממעט אלא שטרות כדמוכח בהגוזל בתרא (ב"ק דף קיז:) ומדמינן בסמוך שבועה לגזילה לקנות בשינוי דבתם נמי איכא רבוי ומיעוט ורבוי כדאמר בהגוזל בתרא (שם) ומיהו לענין קנין כסף לא הוי עבדים כמטלטלין לר"מ אלא ניקנין בכסף מדנקט גבי פרה מחליף לפי שאין ניקנית בכסף וגבי שפחה המוכר במתני' ובברייתא בסמוך: **והא** ר"מ **איפכא** שמעינן ליה. ורבנן לא מצי לאוקמי דהא תניא בהדיא לקמן אין נשבעין על עבדים ועל קרקעות: **דלמא** אעבדים נשבעין אקרקעות לא. וא"ת ומנא ליה לחלק כדי להקשות וי"ל דסמיך אמתני' די' גפנים דמייתי בסמוך דאין נשבעין על הקרקעות לר"מ ועל עבדים נשבעין כמו שתירץ וכדאיתא בברייתא דמייתי בסמוך וא"ת ואי ר"מ דריש ברבוי ומיעוט א"כ אקרקע נמי נשבעין ואי דריש כללי ופרטי אעבדים נמי אין נשבעין וי"ל דדריש רבוי ומיעוט ואית ליה שום מיעוט דמוקי לה למעוטי קרקעות ולא עבדים דמאן דדריש רבוי ומיעוט צריך שני מיעוטין למעוטי קרקעות ועבדים דלא סגי בחד מיעוטא אע"ג דעבדים הוקשו לקרקעות כדאמר במרובה (ב"ק דף סב: ושם) (ו): **ואמר** ר' יוסי בר' חנינא בענבים כו'. בלא ר' יוסי יש להוכיח דאין נשבעין על הקרקעות מדקתני ואינן כקרקע ואע"ג דפליגי הכא לענין שבת מודו כולי עלמא דלאו כבצורות דמיין והתולש חייב ולענין ב"ח מודו רבנן דכבצורות דמיין מדפריך בפ' נערה שנתפתתה (כתובות דף נא. ושם ד"ה סוף) כל העומד לגזוז כגזוז דמי ומיהו ר"ח פי' דהתם פריך מכח דקי"ל בהכונס (ב"ק דף נט: ושם ד"ה ופסק) כרבן שמעון דאמר אכלה פירות גמורים משלם פירות גמורים:

שנעקרו

עין משפט
נר מצוה

נה א מיי' פ"כ מהלכות מכירה הלכה יא סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' רכב סעיף ג ג:
נו ב מיי' שם הלכה י טוש"ע שם סעיף א:
נז ג מיי' פ"א מהלכות טוען ונטען הלכה ג סמג עשין לה טוש"ע ח"מ סי' פט סעיף א:
נח ד ה מיי' פ"ה מהל' טוען ונטען הלכה ד ועיין בהשגות ובמ"מ סמג עשין לה טוש"ע ח"מ סי' צה סעיף ב ג ע"ש:
נט ו מיי' פ"ד מהלכות שכנים הלכה יא טוש"ע ח"מ סי' קסח סעיף ב:
ס ז מיי' שם הלכה י ועיין בהשגות ובמגיד משנה טוש"ע שם סעיף א:
סא ח ט י מיי' שם הל' יא טוש"ע שם סעיף ב:

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' כדאמר רב פפא בדיילפי הכא נמי בדיילפי קשיא: **(ב)** שם אמר רב פפא בדיילפי קשיא ליה לרב ששת זוקקין. נ"ב לעיל סוף דף ד' קא מבעי הכא שיקר התם אגב גררא נקטה וכן מפני ר"פ הדיינין דף מ' ע"ב ולפי זה ה"נ אתי שפיר: **(ג)** רש"י ד"ה בדיילפי שבגד שלם היה. נ"ב עיין בשבועות דף מג פריך בגמ' אי הכי הודאה נמי ליתנו ולוקמא בדיילפי כתב רש"י וז"ל הודאה נמי ליתני הודאה בת עשרה אמות יש לי בידך והלה אומר אין לך בידי אלא בת חמש חייב ולוקמא בהודאה בת חתיכות הרבה ולימי אהדדי בתפירת מחט עכ"ל לפירושו זה מתיישב גם כאן דקאמר דטוענו בכסות בת חתיכות הרבה ולימי אהדדי בתפירת מחט דהוה שפיר ממין הטענה כשהודה לו בכסות קטן שאינו בת חתיכות הרבה שחברו לשם חתיכות באמצעו וחברו קטעיו בתפירת מחט ואינו ניכר: **(ד)** ד"ה שהן כקרקע מחוברין בקרקע הס"ד: **(ה)** תוס' ד"ה ר' מאיר וכו' כמטלטלין וכן כצ"ל ותיבת דמי נמחק:

מסורת הש"ס

א) לעיל ד: קדושין כו. שבועות לח: מ:, **ב)** [כתובות קח:] לעיל ה. שבועות לח: מ. ב"ק לה:, **ג)** ב"ק לה. צו:, **ד)** [שם לו:], **ה)** [שבועות מד: וש"נ], **ו)** גיטין לט. סנהדרין טו. שבועות מג:, **ז)** [שבועות מג.], **ח)** לעיל ג: [וש"נ], **ט)** [גי' רי"ף ורא"ש בן לקיש], **י)** [שמות כב], **כ)** [וע"ע תוספות לעיל ד: ד"ה אין].

◆

מוסף רש"י

זוקקין הנכסים שאין להן אחריות כו' לישבע עליהן. אע"ג דאין נשבעין על הקרקעות לכך, כדנפקא לן בשבועות (מג:) היכא דטענו כלים וקרקעות ונתחייב לישבע על המטלטלין, זוקקין המטלטלין את הקרקעות לישבע עליהן. הני זוקקין אנכסים קאי שאין להם אחריות, ולאו אבית דין (קדושין כו.). שהנכסים שאין להן אחריות זוקקין את הקרקעות לישבע עליהן, משנתחייב לישבע על המטלטלין זוקקין ומגלגלין עמהם שבועת קרקע (לעיל ד:). **טענו חטים והודה שעורים פטור.** דבעינן שתהא הודאה ממין טענת כפירה, שאם טענו סאה של חטים והודה לו בשעורים פטור (לעיל ה.). אף מדמי שעורים, דהא אמר ליה תובע לאו שעורין יהבי לך ואחולי מחיל גביה (ב"ק לה:). **רבן גמליאל מחייב.** דלא בעי הודאה ממין הטענה (שבועות מ.). **גזל בהמה והזקינה.** לאשמעי' לגריעותא (ב"ק צה.). **בעבדים אומר לו הרי שלך לפניך.** דעבדא כמקרקעי דמי וקרקע הדרא בעינה ואינה נגזלת לקנות לגזלן בשינוי ולהיות ברשותו (שם) וברשותיה דמריה קיימי (שם צו:). **המחליף פרה בחמור.** ראה לעיל עמוד א. **שכל הנשבעין שבתורה.** כל המחוייבין שבועה מן התורה, נשבעין ולא משלמין. כלומר לא חייבה תורה שבועה לישבע וליטול, אלא הנתבע ישבע לתובע ולא ישלם (שבועות מד:) מי שתובעים אותו ישבע ויפטר, דכתיב ולקח בעליו ולא ישלם, מי שעליו לשלם הוא נשבע, ולא נשבע התובע ויטול (ב"ק צו: ובעי"ז שם קו. וכתובות פז:). **יש דברים שהן כקרקע.** מחוברין לקרקע, ואינן כקרקע. דקי"ל אין נשבעין על הקרקעות ועל גפנים הללו נשבעין כהודאה מקצת הטענה (גיטין לט. ובעי"ז סנהדרין טו. ושבועות מב:). **י' גפנים טעונות מסרתי לך.** לשמור כקרקעי (גיטין לט.). **ר' מאיר מחייב.** לישבע על השאר, שהודה מקצת הטענה, אע"ג דאין נשבעין על הקרקעות, כדילפינן בשבועות הדיינים (מג.) הכא כיון דאין צריכין לקרקע דעומדות ליבצר הן, כדמוקי ר' יוסי בר חנינא לפלוגתייהו, כבצורים דמיין ונשבעין (סנהדרין טו.). **אמר סומכוס אפילו ברי וברי.** דשניהם טוענים טענת ברי, ואפילו היכי דנתבע טוען ברי לי שאיני חייב ואפילו הכי כיון דלבי דינא מספקא מאן קאמר קושטא חולקין (ב"ק לה:).